

Sorta “Pagane” – postignuće u oplemenjivanju voćnih kultura u Bugarskoj

Автор(и): доц. д-р Мариета Нешева, Институт по овощарство Пловдив, Селскостопанска академия ; главен експерт Даниела Ангелова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия; главен експерт

Лейда Тодорова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия

Дата: 04.11.2024 *Брой:* 11/2024

Sažetak

Sorta šljive „Pagane“ postignuće je u oplemenjivanju voćnih kultura u Bugarskoj i rezultat je dugogodišnjeg znanstvenog rada u Institutu za voćarstvo – Plovdiv, dijelu Poljoprivredne akademije. Službeno registrirana od Izvršne agencije za ispitivanje sorti, terenski nadzor i kontrolu sjemena (IASAS) 2019. godine, ova se sorta ističe velikim i atraktivnim plodovima izuzetnih okusnih kvaliteta. „Pagane“ pogodna je za diverzifikaciju asortimana sorti koje se uzgajaju u šljivicima u zemlji.

Opis sorte

U 2023. godini europska šljiva zauzima vodeću poziciju u proizvodnji voća u Bugarskoj, s prinosima od 57.737 tona (Agrostatistika, 2024.). Ova kultura vrlo je prilagodljiva i uspješno se razvija u raznim regijama (Butac, 2020.). Sorta „Stanley“ glavna je sorta šljive koja se uzgaja kako u Bugarskoj tako i u svijetu (Agrostatistika, 2019.). Preferira se zbog dobre prilagodljivosti različitim klimatskim uvjetima, visokih prinosa i plodova pogodnih za svježú konzumaciju i razne vrste prerade, poput sušenja, konzerviranja i proizvodnje rakije.

Bugarska sorta „Pagane“ nova je i obećavajuća sorta iz skupine ringlota, razvijena u Institutu za voćarstvo u Plovdivu, dijelu Poljoprivredne akademije. Dobivena je slobodnom oprašivanjem poznate sorte „Altanova ringlota“, a koštice su zračene rendgenskim zrakama kako bi se dobile nove osobine. Oplemenjivački rad proveo je tim stručnjaka uključujući prof. dr. sc. Valentinu Božkovu, izv. prof. dr. sc. Penča Ilijeva i glavnu stručnjakinju Leydu Todorovu.

Stablo je bujno, raširene, rijetke krošnje, a glavno plodonosno drvo čine svibanjski buketići. U uvjetima regije Plovdiv, cvatnja sorte „Pagane“ je srednje rana i, ovisno o klimatskim uvjetima pojedine godine, podudara se s cvatnjom standardne sorte „Stanley“ ili počinje 1–2 dana ranije. Sorta pokazuje djelomičnu samoplodnost, ali je za osiguranje pouzdanih visokih prinosa potrebno uzgajati je s prikladnim oprašivačem, poput sorti „Stanley“ i „Čačanska lepotica“.

Plodovi „Pagane“ impresivni su ne samo po atraktivnom izgledu, već i po izvrsnim okusnim kvalitetama. Oblik im je obrnuto jajast, s karakteristično asimetričnim polovicama i dubokim šavom. Prema međunarodnim standardima definiranim u deskriptorima za proučavanje genetskih resursa, plodovi se kategoriziraju kao vrlo veliki. Ovisno o opterećenju stabala plodovima, težina ploda varira od oko 60 do 80 g. U 2024. njihova prosječna težina bila je 70 g. Pokožica plodova je svijetloljubičasta, prekrivena gustim voštanim premazom. Meso je žuto-

zeleno do zlatno, što u kombinaciji s visokim sadržajem šećera i topljivih krutih tvari (20 °Brix) stvara uravnotežen i slatkast okus, vrlo omiljen među potrošačima. Koštice su male i čine samo 3,11% težine ploda. Štoviše, lako se odvajaju, što je važna karakteristika i za plodove namijenjene svježoj konzumaciji i za preradu. Plodovi su posebno pogodni za svježju konzumaciju, ali se mogu koristiti i za pripremu kompota, džemova i alkoholnih pića, osiguravajući visokokvalitetan proizvod. Plodonošenje sorte je redovito i obilno. U 2024. zabilježen je prosječni prinos od 60 kg po stablu, dobiven od 11-godišnjih stabala formiranih kao slobodno rastuće krošnje. Jedan od najvažnijih agronomskih pokazatelja sorte „Pagane“ je njezina tolerancija na virusnu bolest „šarku“ (plum pox). Simptomi uočeni na listovima „Pagane“ manje su izraženi u usporedbi sa standardnom sortom „Stanley“. Na plodovima se ne javljaju simptomi koji bi doveli do pogoršanja njihove kvalitete i gubitka prinosa.

„Pagane“ nagrađena je 1. mjestom na Natjecanju za inovacije, u kategoriji „Sjeme i sadni materijal sorti“ na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu „AGRA 2022“. Sadni materijal s garantiranom sortnom autentičnošću može se kupiti od [Instituta za voćarstvo – Plovdiv](#).

Literatura:

1. Agrostatistika, Proizvodnja voća u Bugarskoj – berba 2023., (2024.), Ministarstvo poljoprivrede i hrane;
2. Agrostatistika, Struktura voćnih vrsta u Bugarskoj, (2019.), Ministarstvo poljoprivrede i hrane;
3. Butac, M. (2020.). Oplemenjivanje šljive (str. 1). IntechOpen: London, UK.